

1. Indledning

I cirkulæret for indtægtsdækket virksomhed fastsættes principperne for prisfastsættelse således:

”§ 5. Prisen for den enkelte vare eller tjenesteydelse fastsættes således, at den indtægtsdækkede virksomhed opnår dækning for de langsigtede gennemsnitsomkostninger ved produktionen, og således at der ikke sker ubillig konkurrence over for evt. private eller offentlige konkurrenter.

Stk. 2. Ved fastsættelsen af priser skal der opnås dækning for de direkte omkostninger, som fx løn inkl. pensionsbidrag og andre løndele samt over- og merarbejde, tjenesterejser, materialer og specielt anskaffet apparatur.

Stk. 3. Endvidere skal der opnås dækning for de indirekte omkostninger så som indirekte løn-omkostninger og produktionens andel af fællesomkostninger til fx ledelse, administration, husleje, udstyr, udvikling mv.

Stk. 4. Endelig skal der opnås dækning for de indirekte omkostninger, som ikke direkte fremgår af institutionens budget og regnskab, fx pensionsforpligtelser, forrentning af driftskapital, forrentning og afskrivning af anlægsværdier, beregnede omkostninger til lokaler, der er stillet gratis til rådighed for institutionen, mv.”

Formålet med denne vejledning er at klargøre, hvordan man kan foretage de beregninger, der, jf. cirkulæret, skal danne grundlag for fastsættelse af prisen på de ydelser, der produceres i en indtægtsdækket virksomhed.

Prisfastsættelsen skål bygge på en beregning af omkostningerne ved at producere den enkelte ydelse. Omkostningskalkulen er forbundet med to hovedvanskeligheder.

For det første er der forskel på de udgifter, der i *det enkelte* år optræder på budgettet/regnskabet, og de omkostninger, der ligger bag prisfastsættelsen.

For det andet skal omkostningerne fordeles på *de enkelte aktiviteter* i institutionen, herunder produktionen af de enkelte varer i den indtægtsdækkede virksomhed. For nogle omkostningstyper vil denne omkostningsfordeling være ligetil, idet omkostningerne kan relateres direkte til de enkelte aktiviteter i institutionen. I andre tilfælde vil der være tale om omkostninger, som ikke umiddelbart kan fordeles på aktivitetsområder. Kan omkostningerne ikke umiddelbart fordeles ud på aktivitetsområderne, må fordelingen ske gennem en fordelingsnøgle.

Producerer den indtægtsdækkede virksomhed flere ydelser eller produkter, skal omkostningsberegningen foretages for hvert enkelt af disse produkter.

Ved igangsættelsen af en produktion under indtægtsdækket virksomhed vil man ikke altid, som det forudsættes i det følgende, kunne bygge kalkulen op på regnskabsmæssige erfaringer. Princippet for priskalkulation vil imidlertid være det samme i sådanne tilfælde, blot må der i højere grad tages udgangspunkt i skønnede omkostninger.

2. Begrebsafklaring

2.1. For- og efterkalkulation

For at kunne fastsætte en pris på et produkt er det nødvendigt at foretage en forkalkulation. Undtagelse herfra er en ydelse, som sælges efter regning. I så tilfælde opgøres omkostningerne efterfølgende, og prisen fastsættes herudfra. Det anbefales imidlertid, at der altid foretages en forkalkulation, både af hensyn til den interne og til den eksterne økonomistyring, herunder bidrag til bevillingslovene.

Der bør normalt udarbejdes en efterkalkulation af kontrollensyn og som erfaringsgrundlag for fremtidige beslutninger. I denne forbindelse vil det ofte være formålstjenligt at arbejde med